

CSIKI HIRLAP

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyed évre 2 K. A hirdetésekért olvasó díj szerint számíltuk. — Egyes szám ára 20 fillér.

—: Megjelenik minden szombaton. —:

Főszerkesztő:

PÁL GÁBOR

ny. főgimnáziumi igazgató.

Felolós szerkesztő:

Dr. GÁL JÓZSEF

ügyvéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dr. Gál József ügyvéd irodája, hová a közlemények, hirdetések és az előfizelési díjak küldendők.

Kéziratokat nem adunk vissza. — Nyitlér sora 20 fillér.

Becsempészés.

A magyar közmondás szerint: szükség törvényt ront.

Ha ez áll általánosságban, áll különösen háború esetében.

Vajjon mitféle alkotmányos szent érzés lepte meg a bécsi hatalmasokat, hogy alkotmányos törvényhozás útján akarják biztosítani a kivételes intézkedés jogát háború esetére? Holott éppen ők szeretnek littyet hányni minden alkotmányosdi eljárásnak. És miért jut csak háborús bonyodalmak idején eszükbe a törvényes felhatalmazás alkotmányos beállítását? Holott ők legjobban tudják, hogy enélkül is mindent megtehetnek a „dicső közös monarchia” érdekében való hivatkozással, mert hát — a szükség törvényt ront.

Ezekre a politikai pikáns kérdésekre a feleletet csak történelmi visszaillesztés alapján adhatjuk meg.

1868-ban bécsi előkészítéssel a magyar parlament elé terjesztették a háborús időkre szóló törvényjavaslatot, melynek titkos célja az volt, hogy megtépésse Magyarország alkotmányát.

Deák Ferenc, kinek politikai örökségével kérkedik a jelenlegi munkapárt, módosításokat indítványozott a javaslathoz. Olyan módosításokat, melyek az alkotmányra veszélyes méregfogakat kihúzták és azzá tették, minnek lennie kellett: tisztán a háború esetére szóló intézkedések sorozatává. De ezzel meg is akadályozta, hogy egy lelkiismeretlen kormány visszaélhes-

sen vele, vagyis az alkotmány elközbására használhassa fel. Egyben annak is kifejezést adott, hogy az efféle törvény előkészítéséhez és minden oldalú megfontolásához az akkori viszonyoknál nyugodtabb időre van szükség.

És mi lett az eredmény? Az, hogy a javaslatot visszavonták, mert a hogy Bécs akarta, úgy nem kellett Deák Ferencnek, és a hogyan Deák Ferenc hajlandó volt elfogadni, úgy nem kellett Bécsnek. Ilyen szerkezetben ugyanis nem használhatták a magyar alkotmány megtörésére.

Pedig a kiegyezés óta állandóan azon mesterkedtek, hogy miképpen lehetne a magyar törvénytarba becsempészni az osztrák alkotmány híres 14. szakaszának megfelelő valamelyes intézkedést, mely t. i. a kormányt minden irányban felhatalmazást biztosít, ha a reichsrát gépezele nekik nem megfelelően működik s e miatt fel kell oszlatni.

Ki tudja hányszor próbálkoztak a becsempészéssel? Erről csak a titkos levéltárak adhatnának felvilágosítást.

Úgy látszik, a háborús bonyodalmakat tartották alkalmasnak a becsempészésre, és ha eddig nem volt kedvező alkalom, most a Tisza—Lukács érában megjött és sikertű a próbálkozás.

Bosznia—Hercegovina anneksziója alkalmából, 1909-ben is próbálkoztak és kívánták a koalíciós kormánytól törvénybe foglalását, de minthogy az akkori kormány csak háború esetére, illetőleg tartamára terjedőleg szerkesztette a javaslatot és így terjesztette fel előleges hozzájárulást végett a királynak, nem pedig a háborús bonyodalmak idejére is kiterjedőleg,

vagyis — miként Lukács László miniszterelnök a főrendiház bizottságának ülésén kitejezte — preventív nem intézkedett: kiegészítésre vizsgálódott. De nem lett törvény belőle, sőt még törvénytervezet se, mert a Deák Ferencével egyező felfogásba ütközött.

A miniszterelnök úr tehát annyit elárult, hogy az akkori javaslatban nem volt meg a preventív intézkedés. Emiatt nem nyerte meg tehát a király előleges jóváhagyását.

De hiszen a jelenlegi javaslatban éppen a preventív intézkedés van a kutya eleme. Ezzel a preventív intézkedéssel lehet az alkotmányt agyonütni.

Ki hiszi el, hogy diplomáciai mesterkedés ne tudna bonyodalmat inscenizálni bármely időszakban, ha a bécsi politika érdeke úgy kívánja, hogy a magyar alkotmány hosszabb-rövidebb időre főtretolassék? Vagy ha éppen kunn nem lehet, vagy nem célszerű zavart előidézni, nem csinálhatnak-e benn, a nemzetiségeket a magyarságra uszítva, miként 1848-ban tették? Úgy megy ez mint a parancsolat, mihelyt az országgyűlés a bécsi hatalomnak nem tetsző dolgokat tesz. És ekkor kezdve a sajtó- és gyűlékezési szabadságtól el egészen az egyén szabadságáig minden leenyűzőhözhető, csak egy olyan kormány kell, mint a minő a Fehérváry-féle darabont-kormány volt, mely két esztendőre erőszakoskodott anélkül, hogy mögötte többség vagy bár parlamenti kisebbség állott volna.

Jöhét idő, mikor a többség ismét felállítja a bankügyben a készletetéseket követelését, miként a munkapárt felállította volt, vagy resolúciót hoz miként a munkapárt hozott volt, és akkor kény-

A „CSIKI HIRLAP” TÁRCAJA.

Hőfény.

A weskjöldi eszes már messze mögöttünk maradt, izzó hőmezők választottak el tőle, melyek bevilágítottak az éjbe. Vacsoráztunk a menedékház terraszán. A hófúvás megszűnt, és csodálkozva bámultunk a pólusra, a honnan időnkint ivalakban futott le egy-egy planéta.

Mr. Broschos, a vezetőnk unta meg loghamarabb és sürgette, hogy feköljünk le, mert hajnalban tovább szándékoztunk menni, hogy a Pechálj jussunk. Benneintünk a menedékház szobájába, hogy nyugóra térjünk.

Kollemeden nodves szag tekorgott, s elfacsarintotta az ember orrát, amint a tiszta szélmentes éjszaka-ból belépett. Eddig csupa hófúvásból volt részünk fűztünk, most pedig a hideg megenyhül kellemes átható volt a levegő s a tüdők tágulva itta be odakint. Ellátároztam, hogy a verandán alszom. Kint maradt Mr Broschos és Ellen is a gyönyörű, szőke svéd leány akinek csodálatos fizikumát mindnyájan bámultuk. Gyöngéd és kedves volt. De az izmai acélosak, mindig kitartott velünk, sohasem panaszkodott s ha kérdeztük, hogy fáradt-e, csak mosolygott.

Prémekbe burkolozva feködtünk le a rögtönzött fekhelyre. Mr. Broschos a következő pillanatban mélyen aludt, a bundák, melyek fülösen betakarították, ritmikusan emelkedtek mély lélekezés szerint.

Elneztem őket és nem bírtam elaludni. A sok új benyomás, az éjeli tükép fűlázgatta az idegeimet. Valami különös érzés volt az alvó emberek mögött hideglelelően lakatlan vidéket nézni, amelyek a maguk öletelenségében úgy tetszött, a végtelenséget akarták betölteni. „Végtelenség!” Igon! ennek a szónak a fogalmához jutottam közelebb!

Hány*olódásomban Ellen hangja szóltott.

— Ne nyugtalankodjék! Ha nem bír elaludni, inkább nézze nyugodtan az eget. A hányódással az idegeinek árt, míg emigy szep látványban van része.

Közelebb húzódtam Ellenhez, s már nem is álmosan csak pihenéskepen nyugtózom végig a bundán. Ellen sem aludt. Néztük együtt a szűzi mezőket és a távoli csusokot, melyek messze integettek az éjben. Nagy, fehér éji madarak szálltak bak rebbenéssel a levegőbe és a csillagok egyre hulltak. Amint meglátuk egyet-egyet esni, figyelmeztettük egymást rá. És elkeztünk diskurálni egügyű dolgokról, hogy mindenkinnek egy eszillaga, aztán Flammarionról beszéltem gyermeki rajongással és igen a gyermekkorunkról is elmondottunk emlékeket s a míg fűlöttünk szállt az éj mi régi meghitt barátok lettünk. Ellen beszelt az otthonáról, a csesebecséről és beszeltetett magának magamról.

És én beszéltem:

Lásza Ellen, minálunk nem lehet becsületesen beszélni a lányokkal. Nálunk a lányok vagy kacérok vagy büszkéek, mindenképen fáj őket szeretni. Sablonos számarásokat kell nekik mondogatni és léha üres szellemeskedést. Szép nyakkendőket kell hordani. Messzi innen cifrákodik a mi városunk, kicsiny emberekkel, akik közé mégis visszamegyek. visszamegyek szeretettel, mert azért kedvesek nekem ők, így is a nyomoruságos apró emberek a maguk gyaroltságában. És Ellen csodálkozva hallgatta az én mesémet, furesza hazug nyomoruságos energiátlan és mégis intim bohémkedésekről, ámdo az éjszaka hideg levegőjében szava melegsége hehült és gyakran táncoltak a szomniuk előtt hajnali kétségbeesések: sarki kávéházak ahol az ember nem tudja hogy mit csinál s a cigány naiv szentimentális szomorn kaplét huz a fülébe, aztán hazatérés s a konflisok azok a sáros, undok, fekete ládák.

És Ellen az ő körülhatárolt fehéreléteiből csodálkozva nézett rám, beszelt a tornázó, csontos avéd fiukról.

Hajnalban indultunk tovább. A keresztülvirrasztott éj megviselt, hiszen hosszú fáradságos utakat váltottunk rövid pihenőkkel, de valami leírhatatlan kéj volt bizonytalan leptekkel haladni lefelé a meredek ösvényen s bátran benézézői seédító mélységekkel. Ellen fáradtan mosolygott és belémkarolt. A Sarjakkal-jakkon 2100 méteres csusait jártuk, ernyedt izmokkal de Ellen trefálkozott és kacagott. Levetette a fekete szemüveget amit azért viseltünk, hogy ne vakítson a hó, akarta hogy káprazzassak a fehér szűzi mezők. Mámoros diadalmas ut volt!

S akkor újra emlékeimből szóltam.

„Lásza Ellen, így megyünk Bohemiába Budapesten. Most újra fáj a hideg, becsületes szűzi eszak.”

Ellen csak kacagott, és magával ragadta az én lelkeket és a szomim esilgova meledgetek lányos könnyedségen és életvidor fiatalágán.

Akkor jött közbe valami, társaságunk egyik szeles tagja, egy rokonszenves francia mernök az egyik fordulónál lezuhant és szörnyen halt. Ott eszakon nagyon komor a halál. Sütetőbb mint másutt, és Ellen kacagása megfagyott. Nem láttam többet nemtörődő jökelyben, bohókás vidámságban: újra ralehelt az ott mindent körülvevő hidegnek tiszta komolysága. Mikor Ringvatsobon el váltunk, mert ő otthon volt mar s én ottan Söteburgba hajóztam, ferfisan megszorított a kezemet és azt mondta.

„Maguk tudnak nevetni, de nem tudnak sirni.”

Egy szempillantás alatt végigszaladt a lelkem filmjezen sok színes napom és éjem, boldog finom szomorúságaim. S tiszta lánynevetés csendült a fülemben és válaszoltam.

„Kedves Ellen, akkor nekünk jobb.”

Ránézett, a tekintetében volt egy szemernyi guny. Azt gondoltam nem baj, nem érti. Honnan ismerne ő a mi szépségeinket?

Ma hajlandó lennék ironiáját odamagyarázni, hogy nagyon is megértett!

telen lesz „az okosabb enged“ elvét követni, miként a munkapárt követte; mert különben a Lukács—Tiszta-féle felhatalmazási törvénnyel ütnek közérjük.

Röviden szólva: a többség követelését a rendkívüli felhatalmazásról szóló törvénnyel nemítják el, a kisebbség küzdelmét pedig kizárásal teszik lehetetlenné.

Meg lesz tehát az országházában a Tisztaék-tól annyira óhajtott rend és csend. És annyiban igaza is van: minek ott az a sok láрма? hiszen ugy sem ér egy petákok. Ugyis csak az lesz, amit Bécsben akarnak.

S még akad apró epigon, vidéki kormány-támogató lap, mely az orránál tovább nem látva, vezércikkben belselkedik, hogy a kivételes intézkedések törvénybeiktatása nem ártat a közszabadságnak, mert Angliának sem ártott pedig Anglia a szabadság hazája.

Milyen fejetejére állított okoskodás.

Hiszen ha a mi hazánk is a szabadságnak olyan hazája volna, mint Angolország, akkor nekünk se tudna ártani. De itt, ahol idegen származású és szellemű tisztikartól vezetett hadsereg tartja meg szállva az országot; ahol nem nemzeti, hanem századok óta a divida et impera elvét valló dinasztia uralkodik; ahol folytonos harcban állunk egy velünk dualistikus kapcsolatba álló állammal, mely bekebelezni és nekünk diktálni szeretne; ahol kisebbségi pártra bimaszkodó, sőt parlamenti párt támogatását nélkülöző kormány évekig garázdálkodhatik; ahol többségre (még pedig kétes többségre) támaszkodó kormány minden megtorlás nélkül az erőszakot, törvényszerűt egyre-másra követheti el; nagyobbbloku politikai színvágás kell ahhoz, hogy valaki az itteni közszabadságot Angolországgal egyenrangúnak láthassa.

És ez a vakság még vakmerőséggel párosul, midőn egy Apponyi, Andrássy és Zichy integritásával és jellemével kapcsolatban csorbát emleget, amiért támadták a kormányt a kivételes intézkedésekre vonatkozó javaslatát és nem emlékeztek azonnal az általuk három és fél év előtt tárgyal hasonló célú javaslat előkészítésének módozataira. Pedig a dolog már tisztázva van láthatja még a színvak is, hogy a bécsi hatalomnak a munkapárti érdekek sikerült a becsapásának. Most érte el tehát a célját, melyet Deák Ferenc és a koalíció idejében elérni nem tudott.

L. R.

Taplaca és Zsögöd községek egyesítése Csikszeredával.

Tegnap érkezett meg a vármegye alispánjához a belügyminiszterium leirata, mely elvben kimondja Taplaca és Zsögöd községeknek Csikszeredával való egyesítését.

Az egyesítés elrendelését Csikszereda képviselőtestülete és a vármegye törvényhatósági bizottsága már régebben kérelmezték, de mégis az volt feltételezhető, hogy a kérés nem fog teljesíteni, mert köztudomásu, hogy Csikszereda saját szükségletét is polgárainak csak mértékelt mértékűvel tudja kielégíteni s így nem méltó arra, hogy mint tengődő „anyatest“ emészten meg különállásukban fejlődő és virágzó községeket.

Nálunk minden lényeges és a jövőre messze kiható fontosságú bíró kérdés felületességel nyer megoldást s a szomorú eredményekkel járó következmények felett csak akkor siránkozunk, mikor a változtatás már lehetetlenné válik.

Csikszereda azon kötelezettségei teljesítésére, melyek reá, mint rendezett tanácsu városra hárultak, már régen képtelenné vált. Épen ezért az illetékes tényezők rég a 30-as években megtek a lépéseket az iránt, hogy a város nagyközséggé alakításuk át, a mit a belügyminiszterium akkor el is rendelt, később a rendelet végrehajtása ideiglenesen felüggesztett ugyan, de azért megállapított már akkor, hogy községgé kell

átalakuljon, mert semmi anyagi erővel nem rendelkezik a városi szervezet fenntartására.

Ha ezt a belügyminiszterium tudta volna, úgy lehetetlen, hogy az egyesítéshez hozzájárult volna.

S azóta a város helyzete még csak rosszabbodott. A közszükségletek növekedtek; de közvagyon hiányában mindazt csak részben is kielégíteni csupán a városi pótdadó folytonos emelésével lehetett. S most már ott tartunk, hogy azelőtt 1913. évi költségvetési előirányzat 54000 kor. deficitet mutat, mely a pótdadónak újabb jelentékeny emelését vonja ismét maga után.

Épen ez érlelte meg a város nagyon sok lakosában azt az elhatározást, hogy meg kell indítani az eljárást a nagyközséggé való átalakulás érdekében s most a napokban pár nap alatt igen sokan s közöttük tekintélyes emberek írták alá az erre vonatkozó beadványt.

Ezért valósággal meglepő az egyesítést kimondó rendelet, mert esetleg most utját állja a kívánt átalakulásnak s helyrehozatalan veszteséget hoz úgy Csikszeredára, mint az érdekelt községekre.

Az egyesítés ugyanis a városi szervezet fejlesztését vonja maga után, mely az évi kiadásokat óriási mértékben fogja megnövesztetni s azokat tehát épen Csikszereda lakosai fogják leginkább viselni, mert az egyesítendő községek csekély földadója után kivetendő pótdadó a megnövekedett közterheknek aránylag kis részét fogja fedezni. Növelni kell a rendőrség, a városi adóhivatal, a segéd- és kezelőszemélyzet létszámát s így át kell vállalni oly feladatok teljesítését, melyet addig az állam teljesített a csatlalando községek részére.

Az érdekelt községek pedig elvesztik közvagyonuk kezelésének eddigi szervét s át kell adni olyannak, mely kevésbé fogja azok érdekében felhasználni, kik ahhoz jogosultak. S mit nyerne azután a „városi“ előnyökből?

Elnyerik azt, hogy az eddigi pontos és féltelmletes csendőrségi szolgálat helyett képzettséggel nem bíró városi rendőrök ügyelegnek majd utcáikon, kik rendet fenntartani nem lesznek képesek, mert nem bírják a csendőrség jogait s a csatlalando községek, mint „külvárosok“ állandó verekedések színhelyei lesznek, hol a rendőröket is, mint most nálunk, igen sokszor bántalmazni fogják. A bünyügyi nyomozások is kiesnek a csendőrség kezéből, mely eddig azt bizonyára sikeresebben teljesítette.

Ezt a régít nem pótoló szervezetnek költségzeit a községek kell sajátjukból fizessék, a mit egyeb a közre nézve hasznos célra fordíthatlak volna.

Az átalakítás folytán az érdekelt községek kiesnek a megyei árvaszék és részben a kir. adóhivatal hatásköre alul s ezen városi hatóságok személyzetének szaporítása folytán előálló költségek szintén reájuk vetettek ki, pedig az előbbiek hatáskörének elvesztése a községekre semmi előnyt nem jelent.

Miért történhetett meg tehát mégis, hogy mindezt figyelmen kívül hagyták? Hogy lehetett az, hogy nem akadt senki, a ki a csatlalando sokak előtt tetszetős eszméjének felvetésekor a felsőbb hatóságot nem tájékoztatta?

Mikép volt lehetséges, hogy a „város fejlődési, rendőri és közbiztonsági szempontok“ hazug ürügye alatt a miniszterium megtévesztett?

Valóban megdöbbentő az a felületes eljárás mely ily nagy fontosságú ügyekben megnyilvánult.

Még lehetne segíteni azon végzetes elhatározáson, mely a helyi viszonyok nem ismerése folytán keletkezett. A város és a törvényhatóság kellene jövötegye azt a hibát, — melyet félrevezetések hatása alatt elkövetett. Ha nem teszik meg, megmutatja majd a jövő, hogy a mulasztás helyrehozhatatlan lesz.

Junior.

Párhuzamos osztályok ügye.

Gimnáziumunk igazgatója a napokban tett előterjesztést a vármegyéhez, amelyben föltűngeti, hogy a vezetése alatt álló főgimn. népességi viszonyai olyan arányuak, hogy a már meglévő három párhuzamos osztály állandósítása szükségesnek látszik. Még pedig azért, mert a népességi állapot — különös tekintettel az épülő szemináriummal kiegészítő kettős nevelő-intézetre, ahol közel háromszáz növendék nyerhet lakást és ellátást, hacsak valami különös csapás meg nem bolygatja a társadalmi rendet, természetes számítás szerint megmarad sőt fokozódik. Az intézet és saját érdekeink elteni bűn volna tehát a párhuzamos osztályoknak állandóvá nem tétele.

Sőt amint alábbi sorankból kitetszik, ami meggyőződésünk szerint a IV. osztály kettősítése is igen üdvös dolog volna.

Fonoljuk csak meg ugyanis, mit is jelentenek ez osztályok párhuzamos volta. Eltekintve mindent, kivált magát a várost és az iskola kifelé növekvő tekintélyét érintő másodrendű szemponttól, pusztán tanügyi fontosságánál fogom meg a kérdést. Ez osztályok párhuzamos volta első sorban is a minimumra szállítja le mai iskolázásunk közös és nehéz átkát: a tulzsfaltságot. Csak leszallítja mondom és korántsem szünteti meg. Hiszen az I. és II. osztályokban így is átlag 40—50 tanulóval kinöndünk. Ez a szám pedig a zsufaltságnak épen nem alsó határa. Mi lenne édes Istenem, ha ennyi gyermeket együvé kellene összeheringelni! Nemesoda, ha sokan fulladnának meg attól a nemcsak fizikailag, de szellemileg is fűledt levegőtől, mely egy ilyen tömeg között szükségyszerűen termelődik. Hiszen még a jelen körülmények között is nagyon nehéz, sőt lehetetlen, hogy az a tanár, ha a lelket kiadja is, annyi egészes lélekzétvételhez juttason mindeniket, hogy az évvégi bizonyítványba elégtelen ne kerüljön. Pedig csak nem vonja kétségbe senki, hogy ez volna a törekvése s ambíciója minden tanító mesterembernek. Már most tegyük fel, hogy a 40—40 tanulóval dolgozó két II. osztályból egy III.-t kellene jövöre préselni. Akkor a III. osztály növekedő tantárgyaira s nehezebb feladataira, tekintettel csak azért sem lehet a gyöngébbeket fölengedni, mert akkor ebben az osztályban a 60-t is meghaladó számmal operálni csakugyan képtelenség. Ott aztán még ritkább szemü rostát kell alkalmazni természetesen, mert a tömeg együttlét miatt ott, — ahol részben rendszeres összefoglalás, részben új anyag és magasabb szempontok toronyosdnak a gyermek elé, a gyöngék nemhogy fejlődnek, de visszaesnek. Így aztán természetesen a következő fokra csak annyian készülnek elő, hogy a IV. o. megduplázására nem kerül sor. Csakhogy ilyenképen jobb körülmények között talán sok öntudatra ébredő és értelmet hasító tanuló előtt vontuk fel a hidat. Ez pedig székegy önértelünkre és magunk becsülésére elég nyomozató hatással lehet.

S hogy alakulhatnak a viszonyok, ha a III. o. párhuzamosítása is állandósul? Ez esetben törpebb elmaradási százalék mellett is kevesebben gyűlnek össze egy-egy osztályban. Közelben képek sokkal könnyebben és eredményesebben lehet leküzdeni a magasabb osztály követelményeit még a gyengébb tehetségűekkel is. S ha arra gondolunk, hogy a IV. osztályban sem lesz szükség összekeverni őket, akkor a tanárt az a remény táplálhatja, hogy a következő évben még sok esleleges hiány pótolható. Hiszen ha a IV. is párhuzamos, ott még kevesebben lesznek kimaradás s eltávozás esetén s közelben képek ott még intenzívebben lehet foglalkozni az egyesekkel. Ez pedig félbiztosítéka már annak, hogy az alsó fok megszabta szellemi fejlettségre egy-két kivétellel eljuthatnak mind.

Odajutunk ilyen formán, hogy az a tanuló, akinek a fentebb vázolt körülmények között

már a II. o.-ban el kellett maradnia, egyszerre csak azon veszi észre magát, hogy IV. o.-os bizonyítványa van. Ezzel aztán, mint sokféle életpályán megbecsült értékkel, nyugodtan mehet akár kereskedelmi, akár ipari, vagy más egyéb ágra. Mert a felsőbb osztályok megkezdésére csak olyan engedhető, aki tehetség mellett erős akarattal és szándékról is tesz bizonyosságot. Erről ne beszéljünk. Emeljük ki azonban az elmondottak logikáját és következményét. Az a szükségérzet diktálta nekünk a gondolatokat: vajha minél több székely ifjú végzetné legálabb az alsó osztályok. Ennek kívánatos voltát nem akarjuk itt portraktálni. — Benne uszák az a levegőben. Értzi a kereskedő segéd s tudja a legutolsó asztalosmester. Azt a műveltségi fokot pedig, melyre ezeken kívül az élet számtalan irányu foglalkozási köre is igényel ma már nálunk más iskola — ami nincsen — nem adhatja meg. Meg kell alkudnunk tehát a körülményekkel s bár örök kár a gimnáziumot oda nem való elemekkel tölni meg, ennek észközeit és módját kell odafejleszteni, hogy ennek a nagyfontosságú célnak: hogy az alsóbb foku ismeretek birtokába minél nagyobb száma juthasson a székelységnek, a maga körében legnagyobb mértékben szolgálhasson. E szolgálatnak pedig a jelen állapotok között elengedhetlen föltétele: nemcsak a III., de szerintünk még a IV. osztálynak is párhuzamosítása, illetve a párhuzamosítás állandósítása.

Most az a kérdés, kinn fordul meg e kívánalom létesíthetése? Főtanulóságunk nincs abban a helyzetben, hogy a szükséges új tanterv javadalmazását vállalhassa. A vármegye áldozatkészségétől függ tehát, hogy e kulturánkat, a székelység jövőjét annyira érintő kérdést megoldja. A vármegye többször adta már bizonyítékát annak, hogy e szép multu intézménynek sorsát szíven viseli. Mutassa meg most is: az iskoláért, a jövőt termelő talajért újra is megleszi azt, ami könnyen meg is tehető. Magasabb karnálabbra tőkét újgye helyezheti el sehol másutt. *Ar.*

Színházi esték.

Dec. 6. A pénteki előadás (Egy katona története) lépett fel újra Tompa igazgató, akinek kitűnő része megsgolta, hogy a francia földön született darab színrehozatala ma nálunk nagyon is aktuális. A multból vett történet a közel jövőnek hideg szele gyanánt érintette közönségünket; a világ színpadára hívta fel figyelmünket, ahol hónapok óta folynak a próbák, csak az előadás megkezdése bizonylatlan. A csalába induló családapa, szerető hitves s majd a véletlen háboru kegyetlensége folytán elítélt gályarab szerepében derékasan oldotta meg nehéz feladatát Tompa Kálmán igazgató (Renó János), akinek sikerét a lelkes taps mellett semmi sem bizonyítja szebben, mint a közönség szemében többször megjelenő csillogó könyecsképek. Ezek a könyecsképek egyszerűsüld szolgáljanak némi elégtételül azért a részvétlenségért, melyet az előadások iránt olykor a közönség tanusit. Az est sikerében nem kicsiny részük volt Jelen Rózsának és Tompa Irmának háládatos szerepeiben. A tábornok (Tallian L.) az ő markans vonásaival és Samborán őrmester (Makai), akinek mégis lehetett valami hasznát venni, ha egy kissé tábornokának a nyakára nőtt, mindvégig élénk érdeklődést keltek. A gyilkos szerepében figyelemre méltó, biztos és reményekre jogosító alakítású láttunk Réthelynél.

(Dec. 7.) „Limonádé ezredes”. — Valamelyik bölcselőnél olvastam: a kacagni tudás nagy jöletmény az emberre. Amíg öszinte, bensőből fakadó nevetés gyújt könyveket a szembe, addig boldog vagy. Ebből pedig önkényű következik: ami jolesőben megkacagtal, áldás. Harsányi és Vince bohókás alkotása pedig sok feloldó nevetést váltott ki a nézőkőből. A Limonádé ezredesnek egyéb érdeme nem is igen van. Itt-ott satirikus nem egyszer a bohózati súlyvéd komikuma azonban elég arra, hogy jól mulassunk karrikatúrán. Hogy aztán semmi se maradj meg belőle, az nem egészen a dráhnak, de jórészen a műfajnak íródik fel. Egykét hangulatos zeneszótlója van. S jól kihasználta ezt benne Garaylén, akinek Letke szerepében most jutott alkalma legjobban bemutatni kellemesen csengő hangját. Mozdulatlan van valami nehézkesség. Egypár komolyabb föllépés után bizonyára lektizdi ezt is. A cimszerepet vívó Farkas tehetségének frissebb bizonyítékát feljuttotta. Réthely

mellett még Tallian és Örményi emelkedett ki nem is emlívde Budai Ilonkát, aki a Katik szerepében is az marad akki: művészi. Tomborné is jó volt.

(Dec. 8.) Amikor mellőzve „A két árva” d. u.-i feljuttatását a „Muzsikus Leányról” akarunk megemlékezni, újra tollunk hegyére ül, mi már többször hangoztatunk, ám úgy látszik ok nélkül: mennyire nem illik, s a közönség funigálásának gondolatát ébreszt fel, mégha nincs is úgy, a szereplők indokolatlan kacagó kedve. Hol egyik, hol a másik egyszer csak gondol egyet s kacag jó nagyokat nem is markába, csak úgy tisztán és világosan, hogy mindenki lássa. Imeretes a klasszikus mondás: ha akarod, hogy sirjak, sirj előbb magad. Nemcsak a színészek, de a színésznők is örök leckeje ez. Ellenente azonban nem áll. Ha a komikus jelenet, melyről a színésznök nem szabad tudomással bírnia, nem jászódik meg komolyan, akkor mi nem nevetünk, hanem boszankodunk. Így van ez és nem másként.

A „Muzsikus leány” egyébként a nem kevés életű operettek közül való s az előadás is a jobbakk közé sorakozik. Alkalmat ad arra a megjegyzésre, — hogy Budai I. mennyire fölibe emelkedik másoknak szereplésében is. A montebelli táncosnőről (Garay I.) az a megjegyzésünk: vajha mozgásajárása ritmusos, ringó és nem esetlen volna! Szűts M. jobb estéi közé sorozhatja a hétfőit. Makainak sehogye állt jól az Eszterházy herceg alakja. Szegszárdy, de különösen Farkas a házaló zsidó szerepében igazán józú és természetes volt.

(Dec. 9.) „Asszonyfő. Mérsékelt helyáras előadás nagyon kicsi érdekföldés mellett. — Ugy látszik Csikszereclának csak egy táblára való színházi publikuma van. Ha az megnezni egyszer a darabot, hiába tűzik azt ki még egyszer előadásra — még mérsékelt helyárasokkal is. A részvétlenség a színészeket is láthatóan deprimalta. Elvégre ez emberileg érthető, de a színésznök túl kell magát tennie az ilyeneken. Neki két emberért is teljes ambícióval kell játszania — magáért a művészetért. Budai Ilonka, Makai, Réthely játéka így is elismerésre méltó és méltánylandó. Réthely mindig diszkrét finomsággal énekel.

(Dec. 10.) „Erős lánok”. A közönség egy része — úgy látszik csak azért jött el, mert vigjátékokat várt s egy kissé zugolódott a felületésen. De származzék ez a szerzőtől, vagy másólól az ember még ilyen becsapást is meg tud érteni. A mi közönségünknek valóssággal be kell csempészni a komolyabb darabokat, különben ilyen komoly estén a színházunk tájára se menne. Salten drámája a jó öreg, de mindig érdekes motívumot állítja be drámájába: a korona és szerelem küzdelmé. Eltérően a sablonos kibogozástól, demokratikusan oldja meg a kérdést s meglehetősen nagy logikai ugrásokkal s szövevényes jellemekekkel a szerelemnek adja a győzelmet. Legérdekesebb jellem az anyahercegné, amelyet helyes felfogással igyekezett Tomborné megérteni. Jelen Rózsai elegáns jelenés s finomul alakított varroleány volt, Tallian a tőle megszokott alakítását nyújtotta. Az I. felvonás hosszadalmas párbeszédekből van összerakva, amelytől úgy látszik az előadók se remélték nagy sikert, mert egyszerűen — negligálták, nem tanulták meg. A közönség példás türelemmel hallgatta végig a monoton I. felvonást s ezért had dicsérik meg őt. Egyszer már a közönség is megérdemli a dicséretet.

(Dec. 11.) „A leigylet menyecske” már ismerjük a mult szezonból s nem is nézték meg sokan most. Igaz is, hogy egy-két kellemes nójtán kívül nincs is miben gyönyörködni. Legfőlebb kacagni lehet a jó ízlés határát, már-már túllépő bohózkodásain. S ebben nem is volt hiány. Maguk a szereplők is igyekeztek gyarapítani a darabnak ilyenét — előnyös-e, vagy hátrányos, ki tudja — tulajdonain. Nem is csoda, ha aztán jó részt végig nevettek ok is.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Csikvármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 9-én tartotta az évben az utolsó havi ülését. A bizottsági tagok teljes számban jelentek meg és az ülés megnyitása előtt élénk diskurzust folytattak a háborus hírekről, közigazgatási nyomorúságokról és az új adótörvények várható hatásáról. Ez utóbbira nézve egyértelmű volt a nézet, hogy az új adótörvények életbe léptetésének időpontját szerencsétlenebb módon megállapítani nem is lehetett volna. Maguk a pénzügyi közegek és tisztviselők is elismerik, hogy az új adótörvények végrehajtási rendelkezéseivel megbirkózni nem lesznek képesek s mint-hogy kétség esetében mindig a kincstár vagyoni érdekét kell szem előtt tartaniok, ilyen kétséges eset pedig számtalan lesz, — napnál világosabb, hogy az adózó közönség elviselhetlen

szeckaturáknak és súlyos megterhelhetettségnek néz elébe.

A kir. pénzügyigazgató havi jelentéséből megtudtuk, hogy november hóban minden adómentő kevesebb folyt be, mint az 1911. év hasonló időszakában; egyetlen kivétel a dohányjüvedék, mely valamelyes emelkedést mutat.

Az alispán havi jelentéséből helyeslőleg vette tudomásul a közigazgatási bizottság azt, hogy közelebről felhívta a községi előjárásokokat olyan tartalom szabályrendelet alkotására, mely módot nyújt arra, hogy az új adótörvények alapján adómentessé lett lakosság is meg legyen róható községi pótdóval, mert e nélkül a súlyos pótdókkal terhelt közegek háztársa zavarba jutna, vagy pedig az egész terhet ama 10-15 községi lakosnak kellene hordoznia, kiknek évi jüvedelme 800 koronát meghalad, pedig jól tudhatjuk, hogy a községi kiadások tekintélyesebb része éppen azok érdekében történik, kiknek csekély vagy éppen semmi vagyonyuk nincs.

A delnei vadászterület szabálytalan bérbéradása megsemmisítettett és annak hasznosítása új árverés mellett elrendeltett.

A kórház bizottság javaslataira kimondatott, hogy miután újabb időben sok eset fordult elő a csikszereclai kórházban olyan, hol a beteg magával kísérőt is hoz, de a kísérő a kórházi élelmézést igénybe nem veszi, — kötelezessék minden ilyen egyén naponként és személyenkint K 350 fizetésére, mert a szük helyiségek igénybe vétele csakis így lesz rekompenzálva. Ugyancsak elfogadtatott a kórház bizottság azon javaslata, hogy 10 új ágy szereltessek fel a nagyobb beteg foglalomra való tekintettel.

Igen érdekes része a bizottsági ülésnek az, melyben a vicinális utak megyei helyreállításához való hozzájárulás szüköségessége elismertetett. Köztudomásu ugyanis, hogy vicinális utainkat az érdekelte közegek saját erejükkel eddig sem voltak képesek rendben tartani, de a mult nyáron meg éppen úgy összetörte ezen utakat a sok víz, hogy azok jó karba hozatala tönkre tenné a közegeket. Minthogy azonban az utalaj ugyanezen okok miatt kimerült, — a bizottság a kereskedelmi miniszertől fog 40000 korona segélyt kérelmezni.

A kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a csikszereclai, szenyigörgyi menaszói, felsőlöki, gyimesi, várhegyi, rákosi, szentdomokosi és tölgyesi állami iskolák kibővítése és új tanerőkkel leendő ellátása iránt a miniszterhez előterjesztett. Kérdés már most, hogy mikor lesz ezekből valami!

Bejelentette még azt is, hogy a csikszentdomokosi véres szerencsétlenségéből kifolyólag melyet lapunkban már ismerteltünk és a mely egy kis leány fél szemének elvesztésével végződött, — az illető tanító és az igazgató ellen a feyelmi vizsgálat elrendeltett.

Örvendetesen vette tudomásul a bizottság, hogy az Országos Közoktatási Tanács Barabás Rajmondnak 50 K. az E. M. K. E. pedig Palánc Sándor és Sántha Albertnek 100-100; Bartha István, Borka Lajos, Élthes András, Ferencz József, Gál Márton, Kovács Antal, Rószler Janka, Székely Károly, Veres Péter és Benedek Ágostonnak 50-50 K. Bakó Tamás, Kovács Ignác, Mihály Elek és Vadász Józsefnek 25-25 korona jutalomdíjat adott.

Végül az állategészségügyi jelentést vette tudomásul a bizottság, mire az ülés véget ért.

H I R E K

— A főispán változásról szóló hírek. Az utóbbi napokban híre járt, hogy a vármegye főispánja állásáról lemondott és már utódját is emlegetik. E hírszettel szemben illetékes helyről nyert értesülésünk alapján közhölhetjük, hogy a hír valótlan.

— Házasság. Dr. Bogády Gábor karlivali ügyvéd és Jakab Piroška folyó hó 2-án Brassóban házasságot kötöttek. A fiatal párnak sok szerencsét és boldogságot kívánunk.

— Az Erdélyi R. Kath. Tanítóegyesületek Szövetségének választmánya f. hó 11-én Csikszereclai Zsögon Zoltán elnökletével ülést tartott, amely-

nek az elnöki bejelentéseken kívül legjobb tárgya az alapszabályok módosítása volt, amire azért volt szükség, mivel a szövetség székhelyét Gyulafehérvárról Csíksomlyóra tették át.

— **Kinevezés.** Csíkvármegye főispánja Ferencz József ny tanított a csíkjénfalvi állami anyakönyvi kerületbe teljes hatáskörrel anyakönyvvezető helyettesé kinevezte.

— **Eljegyzések.** Gábor Gyula szépvízi áll. tanító eljegyezte Gál Erzsike tanítónőt Szépvízen.

Gál József csíkszeredai cselegetyáros eljegyezte Benedek Odón és neje leányát, Imrát csíkmadarason.

— **Az Oltvályi vizitársulat** folyó hó 11-én tartotta öszi rendes közgyűlést, melyen a tagok csekély részével melett elhatározták, hogy az árlevételek árkok felső nyílásain alkalmazott és már elrongálódott zsíripek helyett körülbelül 5000 K. költséggel állandó bukákat fognak az 1913. év folyamán építeni s ha ezzel készen lesznek napirendre tűzik a társulat végleges feloszlását. Ugy tapasztaltuk, hogy az érdekeltek között a társulat ellen általában nagy ellenszenv uralkodik a mi a közvetlen érdekesség nagyobb megtehethetősévei és a földbírtok elaprózásával valamint az elért csekély eredménnyel hozható indokolt kapcsolatba.

— **Csíkvármegye törvényhatósági bizottsága** folyó hó 30-ikán tartja decemberi szokásos közgyűlést, 28-ikán pedig az állandó választmány fog ülészn.

— **Törvény az iskolakerülők ellen.** A közoktatásügyi miniszter novelláris uton szándékozik a beiskolázást hatékonyabban biztosítani. A nagyfokú igazolatlanság mulasztások megszüntetésére avagy csak lényegesebb csökkentésére is elégtelennek bizonyult bírságolási eljárás helyett majd a kihágási eljárást alkalmazzák. Az idevonatkozó törvénytervezetet tanulmányozás és megfelelő javaslattal végezt a minap küldték meg a tanfelügyelőnek.

— **A lakareképzései betétek és a háború.** A háború nemcsak a csalátléteket pusztítja, de a közzadásági élet forgalmában is. A háborútól való féltelém okozta azt, hogy a betétek megrohantak néhány lakareképzései s nagymennyiségű betét visszafizetését követelték. A nép széles rétegeiben az a téves és gazdaságilag primitív felfogás vált urrá, hogy háború esetén a betétek az ellenség prédájává válhatnak. Ez nem felel meg a valóságnak s ez téves felfogás, mert a lakareképzések háború esetén sincsenek veszélyeztetve, sőt a hágai konvenció értelmében meg a győztes ellenlélek sem áll jogában kezét a nép lakareképzései reátni.

— **Az eltörtött ünnepek és a bíróságok.** X. Pius pápa a „Motu proprio de diebus festis” címmel kiadott iratában tudvalegőleg felmentette a híveket a miszhaltatás kötelezése és a szolgai munka tilalma alól. Umapján, Karácsony Husvét és Pünkösd másodnapján. Gyertyaszentelt Boldogasszony napján (február 2-án) Gyümölcsoltó Boldogasszonynapján (márc. 25-én) és Kisasszonynapján (szeptember 8-án). Mivel azonban e napok ünnepi jellegét nem szüntette meg, az igazságügyi miniszter elrendelte, hogy a megjelölt napokat az igazságügyi hatóságok ügyvitelre szempontjából továbbra is ünnepnapoknak kell tekinteni s a királyi bíróságok és a királyi ügyészségek részére kiadott hivatalos naptárban vörös betűkkel kell feltüntetni.

— **Brassói tisztek a honvéd tüzérségénél.** A honvéd tüzérség felállítására vonatkozó szervezési munkálatok régebb idő óta folytak. Most arról értesülünk, hogy a honvéd tüzérség két ágyuzredét 1913. év január hó 1-én felállítják. Az első két honvéd ágyuzredet Budapest és Lugoson állítják fel. Ehhez a két honvéd ágyuzredhez a brassói cs. és kir. 34. számú tábori ágyuzredtől a következő négy tisztelet helyezték át! Knall Viktor százados a harmadik 1. számú honvéd ágyuzredhez; Bayer Tivadár százados a budapesti 1. számú honvéd ágyuzredhez; Zecha Egon főhadnagyot a lugosi 8. számú honvéd ágyuzredhez; Bocskor Antal hadnagyot a budapesti 1. számú honvéd ágyuzredhez; a lugosi 8. számú honvéd ágyuzred parancsnoka Pohl Alfréd ezredes lesz, aki nagyon sok ideig szolgált a brassói tüzérednél. A brassói tüzéredtől áthelyezett tiszteknek december hó 16-án jelenkezniök kell az állomáshelyeiken. A legénységből 49. újoncot képeztek ki a honvéd tüzérség számára a brassói tüzérednél.

— **Uj gyorsvonatok Brassó—Budapest között.** A brassó—budapesti vonalon közeledő gyorsvonatok mindig tömve vannak utasokkal, úgy, hogy valóságos gégytróda és fel- és le való utazás. E helyzetet segítené, a Máv. igazgatósága a jövő évi májusi menetrendbe az eddigiekén kívül még két gyorsvonatot beállítását határozta el a Budapest—Predeal közti vasúti vonalon. Az egyik új gyorsvonat Budapestre, a másik Budapestre fog közeledni. A Kolozsvárról 10 óra 31 perckor kiinduló gyorsvonat néhány perccel később fog indulni, de utána egy vagy két órával júni fog predeal felől egy másik gyorsvonat, mely ugyancsak egész Budapestig megy. A reggeli 6 óra 46 perckor rendes körülmények között kiinduló gyorsvonatot néhány órával ugyancsak követni fogja egy Budapestre jövő s Predeal felé menő új gyorsvonat.

Dr. Székely Manó fogorvos — mint örömmel értesülünk — súlyos betegségeből felgyógyult, s már hétfőtől kezdve ő maga fogadja a hozzá menő n. é. közönséget.

— **Zenatanítás a főgimnáziumban.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter a vármegye törvényhatóságának azt a határozatát, melylyel a csíkszeredai r. kath. főgimnázium zenetanítója díjazására 400 korona tiszteletdíjat szavazott meg, jóváhagyta.

— **Jégpálya megnyitása.** A csíkszeredai korcsolyázó egyesület e hó 8-án nyitotta meg korcsolyázó pályáját az egyesület tagjai és a város közönségének nagy részével melett. A pálya nem a tavalyi helyén van, hanem a tavalytól nyugatra fekvő szomszédos területen. A beállott hideg idő lehetővé teszi a pálya állandó jókarban tarthatását a mire a buzgó vezető-ség fáradságot nem számítva törekszik is. A pályát esténként villanyfényvel világítják, s a pálya úgy a délutáni mint az esti órákban nagy látogatottságnak örvend.

— **A nemeslelkű arany-lakodalmak.** Lapunkban megemlékeztünk arról a ritka szép ünnepről, amelylyel Bara János és neje ülték meg házasságuk 50 éves évfordulóját. A vallásos, meleg, közönségszerű családi ünnepet emlékezetessé tette az arany-lakodalmaz pár egy áldásos adománya. Bara János, a békási magyarok magasatos céljára, a plebánia létesítésére 100 koronát küldött.

— **Occasio! Gyermekekjátékok és ajándéktárgyak nagyválasztékban és olcsó áron kaphatók Merza Rezső divatüzletében Csíkszeredán.**

— **Az új százkoronások.** December 23-án került forgalomba az új százkoronások, amelyeknek képek nyomásában vörös foltok vannak, hogy a bankjegyek hamisítása megakadályozzassék. Az új százkoronásoknak a szövege a régi, de a rajza új.

— **A székyi vasut.** A homoródvölgyi vasút közigazgatási bejárását a múlt héten tartották meg Nagyküllő és Udvarhelymegyében. A vonal hossza 32 kilométer és Köhalomból indul ki a predeali vonalon át Homoród, Mirkvásár, Zsombor, Ujfalú, Oklánd, Karácsonyfalva és Almás érintésével Lovéte községig halad.

— **Megjutalmazott tanítók.** A kir. tanfelügyelő a helyi közigazgatási bizottsági ülésen bejelentette, hogy az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület a József Főherceg nevére tett 10,000 koronás alapítványból néptanítói jutalom című a következő tanítókat részesítette jutalomdíjjal: Paláncz Sándor jénfalvi és Santlia Albert gyergyószentmiklósi róm. kath. el. iskolai tanítók (100—100 kor.), Bartha István szépvízi, Borka Lajos gyergyóremetei, Éltches András gyimesi, Ferencz József karfalvi, Gál Marton dánfalvi, Kovács Antal csíkszentmiklósi, Rösztler Janka gyergyótölgyesi, Székely Károly csíkszeredai, Veres Péter csíkjénfalvi, Benedek Ágoston gyimesi tanítókat 50—50 koronára, végül Bakó Tamás balánbányai, Kovács Ignác sikterehesi, Mihály Elek csíkmadarasi és Vadász József belbéri tanítókat 25—25 korona jutalomdíjjal. Az összes kiosztott jutalom 800 koronát tesz ki. A pályázat feltételei a következők voltak: 1. Nemzetileg kitelt vidéken egyfolytatban, vagy több vidéken is kitarólag legalább 20 éven felül teljesített elemi népközponti tanítói, tanítónői eredményes szolgálat. 2. Analfabéta tanfolyamok rendezésében való kitaró és nagyobb eredmény felmutatása, továbbá 3. Fentiek mellett vagy végső esetben analfabéta tanfolyamon kívül is társadalmi, népjóléti érdemek.

— **Halálozás.** — Mint részvétellel értesülünk — Kövér György helybeli iparos a csíkszeredai ev. ref. egyházatanács tagja folyó hó 10-én hosszas betegség után elhunyt; temetése pénteken, 13-án volt polgártársainak nagy részével melett. Az elhunyt egyik utódja volt városunk kezdetleges iparának. Lankadhatlan szorgalmával a gépipart egyike a legmagasabb színvonalra emelte. Halálát nagyszámú rokonsága gyászolja.

KÖZGAZDASÁGI ROVAT.

Iparosaink kiképzése.

Nálunk gyakori a panasz, hogy sok az iparos, nagy a verseny s alig van a kisiparosnak tere a megélhetésre. Tény azonban, hogy nálunk nélkül a kisiparos sorsa, de az is tény, hogy helyzetüket nem számuk nagysága okozza, mert az ország még jóval több iparosnak is tudni fog tisztességes megélhetést biztosítani, hanem igenis a sabban gyökerezik, hogy más nemzetek fejlődöttébb iparával szemben sikerrel nem vehette volna fel a versenyt. Nekünk egész a legújabb időkig alig voltak szakképzett ipari munkásaink. Sőt iparosaink műveltsége még nem rég is alig terjedt tovább a köteles elemi iskolai műveltet.

Csak az újabb időben fordítottak nagyobb gondot iparosaink kiképzésére. S ennek a javára kell betudnunk, hogy a magyar ipar az utolsó időben nagyobb lendületet vett. De még mindig szorít beünnök az importált ipartermékek sokasága s sok tekintetben indokolatlan az iparosok fejjadása, ha

mégis a külföldi portékát vesszük és nem a hazait. Miert? Azért, mert nem egy iparcikk van, melyet hazai iparosaink nem tudnak előállítani vagy ha tudják, messze mögötte áll a külföldinek.

S hogy az ezen téren mutatkozó hiányokon segítsünk, országoszerle megindult a mozgalom iparkiallításokat rendezni s éppen az utóbbi években több helyütt rendeztek ilyeneket.

Ha ezen országos mozgalmakat és törekvéseket bíráljuk, úgy tünnek azok elő, mint egy nagy épület emeletének szüntelen és megfizetett erővel való tartozása. Folyton javítjuk, föltozzuk az emeletet; nagy és elismérésre méltó igyekezettel azon vagyunk, hogy nagy épületünk emeleti szépek legyenek, tartósak, csinosak és versenyképesek. De minden igyekezetünk dacára folytonosan azt vesszük észre, hogy nem bírjuk a külföldet teljességgel elérni, melyet nem bírunk a nyugali művel iparálmakkal lépést tartani, még kevésbé azokat túlszárnyalni. Hol van hát a líba? Mitőlők legyünk? A líba ott van, hogy rogoza alapra építünk. Iparcélteünk fundamentuma inog, ezt kell elsősorban meg erősíteni s merjük állítani, hogy a míg ezen nem segítünk, a forszírozott iparkiallításokkal sem fogunk célt érni.

Melyek hát iparcélteünk fundamentumai? Feleletünk egy szó: iparostanoncaink. Ezeket kell nevelni, jobban mondva ezekből kell nevelnünk olyan iparosnemzedéket, mely a műveltség összes kellékeivel lépjen ki az életbe — ismerje a külföldet és legyen széles látóköre! Ez az ami a mai iparosainknál hiányzik. Százával ismerjük azon iparosok számát, akiknél meg van a szorgalom és igyekezet, de alacsony műveltségüknél fogva nem bírnak érvényesülni. A száz közül csak egy példát.

Állítólag híres a szegedi halbicska! Hát híresnek híres, de meddig terjed a híre? Ne kutassuk; messze állunk mi még Scheffelföldtől és Sollingentől. Álljunk szóba egy magyar késmessterrel és váltunk szót egy angol iparos társával, nyomban látni fogjuk a nagy különbséget. Az angol művelt, tanult, világlátó, nagy üzleti összeköttetésekkel bíró iparos, amit alapképzetségének köszönhet. A mieinknek látóköre pedig az ipartársulatok túl nem terjed.

Iparosainkat nevelni kell tehát előbb, enélkül nem éánk célt, még ha százával is rendezünk iparkiallításokat, mert önálló fellogásra és kompozícióra a tanulatlan elme nem jön soha.

Nem lehet célunk e helyütt az iparosnevelés vezérelveit előadni, csak arra kívántunk rámutatni, hogy iparunk felvirágzását nem fogjuk mindaddig elérni, míg néptünk lelkeiben meg nem gyökerezik az a meggyőződés, hogy egy iparosnak, ki a mai világban boldogulni akar, többet kell tudni az írás és olvasásnál.

1137—1912. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a csíkszeredai kir. járásbírósnak 1912. évi V. 1301. számú végzése folytán Dr. Taubor József csíkszeredai ügyvéd által képviselt Jakócs István sepi-szentgyörgyi végrehajtató részére végrehajtást szvenvedő ellen 250 korona követelés s jár. erejéig orrendelt kielégítési végrehajtást folytán alperesőt lefoglalt és 270 koronára becsült ingóságokra a csíkszeredai kir. járásbírósg 1912. évi V. 1801. számú végzésével a további eljárás orrendelvény, annak az alap és-felülfoglalatók követelése erejéig is a menyinyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, végrehajtást szvenvedő lakásán Gyimesenfelsőlukon leendő megtartása határidőül 1912. december hó 30-ik napján délelőtti 8 órája kitűztek, a mikor a bíróság lefoglalt ingók és pedig szeker szena, deszkák, faragott fa stb. a legtöbbet ígérnek, készpénzfizetés mellett, szükség esetén becserőn alul is el fognak adatni.

Felhívattunk mindazok, kik az előversondó ingóságok vételárából a végrehajtató követelést megelőző kielégítési jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbséggel jelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldött írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el no mulasszák, mert különben csak a vételár fölüllegőre fogunk utaltatni.

Kelt Csíkszeredában, 1912. évi december 5-ik napján.

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

1141—1912. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a csíkszeredai kir. járásbírósnak 1912. évi V. 1301. számú végzése folytán Dr. Dardics Félix csíkszeredai ügyvéd által képviselt A Csík-megyei csikszék bank végrehajtató részére végrehajtást szvenvedő ellen 5714 kor. követelés s jár. erejéig orrendelt kielégítési végrehajtást folytán alperesőt lefoglalt és 2160 koronára becsült ingóságokra a csíkszeredai kir. járásbírósg 1912. V. 1301. számú végzésével a további eljárás orrendelvény, annak az alap és-felülfoglalatók követelése erejéig is, a menyinyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, végrehajtást szvenvedő lakásán Csíkszeredán leendő megtartása határidőül 1913. évi január hó 6-ik napján délelőtti 10 órája kitűztek, a mikor a bíróság lefoglalt ingók és pedig lovak, szekerek, kocsi stb. a legtöbbet ígérnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becserőn alul is el fognak adatni.

Felhívattunk mindazok, kik az előversondó ingóságok vételárából a végrehajtató követelést megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbséggel jelentéseiket az árverés megkezdéséig

alulról kiküldöttéknél irásban vagy pedig szóval bejelen-
teni el ne mulasszák.

Kelt Csikszerezében, 1912. évi dec. hó 6. napján

Molnár Sándor,
kir. bír. végrehajtó.

Árverési hirdetemény.

Alulírott mint Tankó József Tankó Gergely Tankó Imre és Tankó Jánosné szül. Bodor Ilona Gyimesfelsőlaki lakosok megbizottja ezenel közhírré teszem, hogy a nevezettek tulajdonát képező és csik-szépízi 1773, 3010 és 1765 számú tjkben felvett és a természetben egy birtoktestet képező erdei kaszá-
lon lévő és alább részletesen felsorolt kereskedelmi
czőlokra alkalmas fenyőfa mennyiség Csikvármegye
árvaszékének 4024—912. ár. szám alatt kelt engedélye
alján elárvereztetik.

Árverés alá kerül:

1. Az „Ugrapatak” mellékvölgyében 10 drb. 10
csm. mellmagasságú átmérőjű, 103 drb. 32 csm. mell-
magasságú átmérőjű, 175 drb. 12 cm. mellmagasságú
átmérőjű, 175 drb. 34 cm. mellmagasságú átmérőjű,
4 drb. 14 cm. mellmagasságú átmérőjű, 170 drb. 36
cm. mellmagasságú átmérőjű, 6 drb. 16 cm. melima-
gasságú átmérőjű, 153 drb. 38 cm. mellmagasságú

átmérőjű, 4 drb. 13 cm. mellmagasságú átmérőjű, 111
drb. 40 cm. mellmagasságú átmérőjű, 1 drb. 20 cm.
mellmagasságú átmérőjű, 93 drb. 42 cm. mellmagas-
ságú átmérőjű, 3 drb. 22 cm. mellmagasságú átmé-
rőjű, 72 drb. 44 cm. mellmagasságú átmérőjű, 3 drb.
24 cm. mellmagasságú átmérőjű, 56 drb. 46 cm. mell-
magasságú átmérőjű, 2 drb. 26 cm. mellmagasságú
átmérőjű 32 drb. 43 cm. mellmagasságú átmérőjű,
2 drb. 26 cm. mellmagasságú átmérőjű, 32 drb. 48
cm. mellmagasságú átmérőjű, 1 drb. 28 cm. melma-
gasságú átmérőjű, 20 drb. 54 cm. mellmagasságú
átmérőjű, 1 drb. 30 cm. mellmagasságú átmérőjű, s
végül 19 drb. szintén 54 cm. mellmagasságú átmé-
rőjű fenyőfa mennyiség.

2. Ezen fentebb megjelölt lamennyiség közép-
átmérője átlag 15 cm. átmérőt, feldolgozható farcsze
átlag kitesz 275.070 m² l.

Ezen erdőrszben még van legalább is 250 ár. b.
komló karonak való fa.

3. A „Bothavas” pataokban fekvő erdőrszben
192. drb. 10 cm. mellmagasságú átmérőjű, 242 drb.
12 cm. mellmagasságú átmérőjű, 240 drb. 14 cm. mell-
magasságú átmérőjű, 278 drb. 16 cm. mellmagasságú
mérőlő, 140 drb. 18 cm. mellmagasságú átmérőjű,
78 drb. 26 cm. mellmagasságú átmérőjű, 59 drb. 22
cm. mellmagasságú átmérőjű, 36 drb. 24 cm. mell-
magasságú átmérőjű, 13 drb. 26 cm. mellmagasságú
átmérőjű, 7 drb. 28 cm. mellmagasságú átmérőjű, 2
drb. 30 cm. mellmagasságú átmérőjű, 2 drb. 32 cm.
mellmagasságú átmérőjű, 1 drb. 36 cm. mellmagas-

ságú átmérőjű, végül 1 drb. 42 cm. mellmagasságú
átmérőjű fenyőfa mennyiség.

A felmérés a magy. kir. erdőhivatal által eszkö-
zölettel és pedig olyanformán, hogy a kihasználható
és fentebb mértékszerint megjelölt lamennyiség át-
mérője kéreg nélkül számított ki.

Az árverés megtartására halánapul 1912. évi
december hó 23-ik napjának d. e. 10 óráját lüzöm
ki és pedig Csikgyimesfelsőlaki községhezánál.

Az összes lamennyiség kikiáltási ára 1960 kor.
36 fillér azaz Egyezerkilencszázhatvan korona 36 fillér,
mely áron alul az erdő eladatni nem fog.

Mindazok kik ezen erdőrség faállományára re-
lektálnak kötelesek 600 azaz Hatszáz koronát az ár-
verést megelőző napon déli 12 órákorig irodámban
befizetni, inert a szóbeli árverésen csak azok vehet-
nek részt, a kik a lenti összeget akár készpénzben,
akár ovadékképes értékpapirokban leteszik.

Mint hogy a társtulajdonosok között egy kiskoru
is van az árverés csak az árvaszék jóváhagyása után
fog jogerőre emelkedni.

Utóajánlatok nem fogadhatók el, s illetve csak
az esetben, ha az árverésen elért vételáron felül le-
galább 20 százalék többlet ígértetik.

Bővebb felvilágosítást nyújt Csikvármegye ár-
vaszéke és dr. Csedó András csikszerezadi ügyvéd.

Kelt Csikszerezán, 1912. évi december hó 6. án.

Dr. Csedó András

ügyvéd,
mint Tankó József és társai
megbizottja.

Madártani állomás Zsögödön.

Elvállalja magyarhoni madár és tojásgyűjtemé-
nyek, vagy egyes darabok meghatározását, a
madarak szakszerű, természetű kiértékelését.
Megnyílt: 1912. évi október hó 1-én.

SZEMERE LÁSZLÓ

zsögödi Madártani Állomás tulajdonosa.

VARÁZSFUVOLA.

Bárki egy óra alatt
megtanulhat rajta ját-
szani. A „varázsfu-
vola” rendkívül kelle-
mes, 20 acél trombita
hanggal és 4 erős bő-
gővel van ellátva. Di-
szes kivitelben, kotta-
füzettel, dalokkal tok-
kal, ajándékkal együtt
csak 4 korona.

Csakia Wagner a „Hangszer-Király” ország-
szerte elismert legolcsóbb hangszerárúházában
kapható, Budapest, József-körút 15. (Gyorsjavító
műhely. Kérjen fényképes hangszorárjegyeket.

A Csikszerezadi Takaré- PÉNZTÁR

minden betét után 1912.
december 1-től kezdődő-
leg további intézkedésig

5 százalék

kamatot és az adót is fizeti.

Meghívók, névjegyek, esküvői-, el-
jegyzési kártyák csak a lapunk kiadó-
hivatalában legolcsóbban és leg-
izléseesebben készülnek.

Nyilvános köszönet

Wilhelm Ferenc gyógyszerész urnak, cs. és
kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsoausz-
ria, feltalálója a

WILHELM-FÉLE TEÁNAK.

Hogy én a nyilvánosság elé lépek, teszem
ezt azért, mert kötelességemnek tartom Wil-
helm Ferenc gyógyszerész urnak Neunkirchen-
ben, hálás köszönetem nyilvánítani azon
szolgálatáért, melyly a Wilhelm-féle tea az én
fájdalmas reumatikus szenvedéseimet

megszüntette és ezért azoknak, kik ezen re-
toteles betegségbe estek, ajánlom a tea hasz-
nálatát. 4 heti használat után nemcsak telje-
sen megszűnt a fájdalom, hanem dacára ana-
nak, hogy már 6 hét óta nem. A teát, az egész
testalkatrazsem megjavult. En megvagyok
győződve hogy mindenki, aki hasonló beteg-
ségben szenved, ezen tea használata által a
feltalálót, Wilhelm Ferenc urat, ugy mint én,
áldani fogja.

Kiváló tisztelttel
Butschin-Slreinfeld grófnó
főhadnagy-neje.

Ára csomagonként 2 K, 6 csomag 10 K.
Hol gyógyszerárban a drogeriában nincs, direkt kúldés!

Üzleti jelentés!

Van szerencsém a nagyérdemű vidéki és helybeli vásároló
közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Karácsonyi
szezonnra megérkeztek üzletembe a legjobb minőségű czu-
korkák déli gyümölcsök, spanyol szőlő, tea, tésták
nagy választékban karácsonyi és ujévi ajándék-
tárgyak nagyválasztékban kül- és belföldi tea-rumok,
teák és finom borok kaphatók.

A nagyérdemű közönség számos látogatását kéri

POTOTZKY ANDOR,
fűszer- és csomagkereskedő Csikszerezán.

Üzlet átvétel!

Tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy
Szvoboda József-től (Szultán-féle sarok üzlet)

Női- és Férfi Divatáru-üzletet átvettem.

Raktáron tartok férfi-, női divatcikkeket, cipőket, függö-
nyöket, a női és férfi-divat összes cikkeit a leggyorsabb-
tól a legkényesebb igényeknek megfelelően. Az olcsó árak-
tól és pontos kiszolgálásról meggyőződhet a n. é. kö-
zönség, ha vételkötelezettség nélkül is megtekinti.

Tisztelettel:

JAKAB GYULA.

Női Divatkalap

LEGSZEBB MATHÉ JÓZSEF kereskedésebe
LEGO LCSÓB Csikszerezán.

Hol az átalakítási munkálatok a legolcsó párizs-bécsi módelek után
készülnek 24 óra alatt. Ugyazintén gyászkalapok is. — Nemtetsző áru
kicsérletetik. — Üzlet: Régi Köhid, Grünwald-féle üzlethelyiség.

Kawa-Santal-Kapszulák kitünő szer hury-
csófolás, kankó,
herelob, hólyaghurut és idült fehérfolyás ellen. Meglepoően gyors hatás.
1 doboz ára 3 korona.

Dr. Bojta-Injekció ezzel egyidejűleg használva. —
Orvosilag ajánlva. 1 üveg 1 50
elhez egy feeskendő férfiának, vagy nőnek 1 korona 50 fill. —
Eredményért kezesség.

Universal-Fluid felilmlulhatatlan hatású testszagátá-
soknál, reuma-, csusz-, fej-, fogfájás-
nál és bőrvizkegységégnél 1 próba üvege 40 fill, 1 nagy üveg 1 K 50 fill.

Skribanek K. M. gyógyszerháza a Kereszthéz
Temesvár, Erzsébetváros, XIV. Hunyadi-ut 30.
Viszont-elárusítók jól fizetve.

Olcsó butor bevásárlási forrás Rákoci-utca 36 sz. Hajnó József-féle ház Csikszerezada, a hol fi-
nom fabutortól vásári festett butorig valamint vasbutor a legolcsóbb árban kapható.

Nagy Karácsonyi vásár

Pototzky Pál női és férfi gyermekdivat-üzletébe Csikszeredán (Saját ház).

Nagy választék magyar gyártmányu varrógép és gyermekjátékokban.

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

Legmegbízhatóbb bevásárlási hely!

A nagyérdemű hölgyközönség becses figyelmébe!

Bécsi és budapesti körutamból hazatérve, szíves tudomására hozom a n. é. hölgyközönségnek, hogy Csikszeredában a Rákóczi-utcában levő dobány-társda mellett, a mai kornak megfelelő és a legkényesebb igényeket is kielégítő

Női kalap divattermet és modellek szerint fűzőkészítő műhelyt

nyitottam. Raktáron tartok párisi és bécsi modell-kalapokat, ugyszinten minden e szakmába vágó divateikket. Elvállalom mindennemű kalapoknak izlőses díszítést és átalakítását. Gyászkalapokat raktáron tartok. Mérték szerint készítek megfelelő módon: fűzőt, haskötőt, hátegyenesítőt és mell-tartókat; minden e szakmába vágó cikkeket javítást és takarítását pontosan és jutányos árban eszközölöm A t. hölgyközönség jóakaratu támogatását kérve és biztosítva a pontos kiszolgálásról. vagrok tisztelettel

Ligeti Samuné női kalap divatterme
CSIKSZEREDÁBAN.

Nuridsány Márton

női és férfi divatüzlete új helyiségében
Csikszeredán (a régiivel szemben)

A legnagyobb választékban kaphatók az összes
női és férfi divatárak a legolcsóbb árban. —

Elismert, szolid bevásárlási hely.

Kéretik a címre ügyelni!

Filó Károly nagy temetkezési intézete, Csikszeredán, saját ház.

Nagy választék mindenféle temetkezési cikkeiben, n. m.: érc- és fakoporsók a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kiállításban, **szemfődelek** könyök- és fejpárnák, harisnyák, gyászfátyolok, gyertyák és szalagok, gyászjelentések stb. stb.

Koszorúk és koszoru szalagok óriási választékban. Üvegfedelű érckoporsók kizárólagos raktára. Diszes gyászkocsik.

Temetkezéseket elvállal pontos kiszolgálás és szolid árszámítás mellett.

Matrai Ignác
órász., ékszerész- és gramofon-üzlete Csikszeredán.

Ajánlja díszan berendezett és legújabb szerkezetű

Inga- Zenit-, arany-, ezüst- és Omega zsebórákat.

Állandó nagy raktárválódó drágakövű ékszerekben.

A legújabb és legkételesebb, tiszta

Gramofonok- és lemezekből

szintén nagy raktárt tart, és gyári áron lesznek árusítva.

Lászerzési cikke nagy választékban.

Olcsó árak! —: Pontos kiszolgálás!

GÉPÜZEMŰ

asztalos vállalat

Csikszereda Vörösmarty-
utca 21. szám.

Készít asztalos munkákat minden kivitelben. Elvállalja faanyag kidolgozását asztalos mester uraknak szakszerű gépei által mérsékelt munkadíj ellenében

HIRDETÉSEKET

olcsó ár mellett felvesz a kiadólivaltal.

POHARAS

Legjobb sör

SÖR

a „Pilseni Ósforrás“

Csikvármegye területén
egyedüli elárusító hely Csik-
szeredában:

özv. Nagy Istvánné Zöldfa-vendéglője

hol mindennap frissen csapolva poharankint kapható.

ÉRTESÍTÉS.

Tudomására hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek, hogy raktáron tartok mindennemű

cserépkályhákból.

Elvállalom mindennemű cseréplályha és takaréktűz-helyek felállítását, átalakítását és takarítását, továbbá fűrdőkádák és faburkolók kirakását fajene porcellánból és minden e szakmába vágó dolgokat pontosan és lelkiismeretesen eszközölök. Vidékre is kellő felvilágosítást nyújtok. Értekezni lehet MICHNA REZSŐ és VELE cegnél Csikszeredában.

A nagyérdemű közönség szíves pirtfogását kérve, maradok tisztelettel:

LUKÁCS FERENC cserépkályhás.

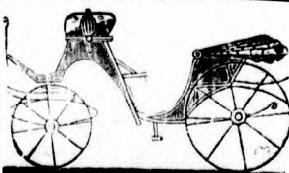
CSEH ISTVÁN

mészáros és hentes CSIKSZEREDA.

Naponta frissen vágott marha, borju és sertés hus, saját készítményű felvágottak, sonka, kolbász és tormás virstfti.

Szalonna és zsír nagyban és kicsinyben.

Pontos kiszolgálás.

SZABÓ FERENC

kocsigyártó, nyerges, kárpitos és szíjgyártó üzlete

Csikszereda, Mikó-utca 16 sz.
(Saját ház.)

Kocsigyártó, nyerges, fényezési munkák, ugyszinten kárpitos, butorbehúzás és díszítési munkák, matrácok és paplanok; kész kocsik, szekerek, szánok 98 mindenféle töltött és töltetlen butorok, a lehető legjutányosabb árakra; esetleg részletfizetés mellett is kaphatók. Saját készítményű ágyfőtölök, rugganyos matrácok, olegáns falakkal, valamint kocsis ülések stb. állandó raktáron. Egyedüli birományi raktár a Lukács utca lakmestő- és inprognáló zstrádcék fekete és naturszínben.

Nyomatott Szvoboda Miklós könyvnyomdájában, Csikszeredán 1912.

„Styria-Universal“

Kötőgépek

megmunkálnak fi-
nom és vastag-
szálú pamutot
ugyanazon gépen.
Árjegyzék ingyen.

Részlet fizetésre is.
Képviselők kerestetnek.

STYRIA-kötőgépgyár, Graz, Ill.

Kellemes üdítő ital

**a Hosszuasszói Erzsébet
SAVANYUVIZ**

1 literes palackban 10 fillér. Megrendelhető:

**A Hosszuasszói forrás
kezelőségénél Csikszeredán.**